

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل عملیات پولی و اعتباری

اداره تأمین مالی زنجیره تولید

شیوه‌نامه اجرایی «استفاده از برات الکترونیکی در

تأمین مالی زنجیره تأمین»

بسمه تعالی

«شیوهنامه اجرایی استفاده از برات الکترونیکی در تأمین مالی زنجیره تأمین»

به استناد ماده (۱۰)، ماده (۱۱) و ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور، شیوهنامه استفاده از برات الکترونیکی در تأمین مالی زنجیره تأمین که از این پس شیوهنامه اجرایی نامیده می‌شود در راستای «دستورالعمل ارائه خدمات تأمین مالی زنجیره تأمین توسط مؤسسات اعتباری» در ۱۷ ماده و ۸ تبصره به شرح ذیل ابلاغ می‌شود.

ماده ۱- در این شیوهنامه اجرایی اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند:

- أ. «بانک مرکزی»: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ب. «مؤسسه اعتباری»: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.
- ج. «بنگاه»: واحدهای اقتصادی که به تولید کالا و خدمت اشتغال دارند.
- د. «برات الکترونیکی»: سند تجاری الکترونیکی است که بر اساس قانون تجارت و قانون تجارت الکترونیک در سامانه یکپارچه مدیریت سفته و برات الکترونیکی صادر می‌گردد و به عنوان یکی از ابزارهای تأمین مالی زنجیره تأمین استفاده می‌شود. این سند تجاری الکترونیکی دارای کلیه ویژگی‌های ذکر شده در ماده ۲۲۳ قانون تجارت و قانون تجارت الکترونیک است.
- ه. «سامانه برات»: سامانه یکپارچه مدیریت سفته و برات الکترونیکی وزارت امور اقتصادی و دارایی.
- و. «برات دهنده»: بنگاه خریدار مواد اولیه و خدمات مورد نیاز در تولید محصول (اعم از کالا و خدمات) که طبق قانون تجارت نسبت به صدور برات الکترونیکی از طریق سامانه برات در وجه یا به حواله کرد دارنده برات اقدام می‌نماید.
- ز. «دارنده برات»: شخصی که طبق قانون تجارت، کلیه حقوق برات الکترونیکی صادره متعلق به وی می‌باشد و می‌تواند کلیه حقوق برات الکترونیکی را از طریق سامانه برات به شخص دیگری انتقال دهد.
- ح. «برات گیر»: مؤسسه اعتباری که طبق قانون تجارت، نسبت به قبولی برات الکترونیکی اقدام و آن را در سررسید در وجه دارنده برات تأدیه می‌نماید.
- ط. «انتقال برات الکترونیکی»: فرایندی که از طریق ظهنویسی و با استفاده از سامانه برات صورت می‌گیرد.
- ی. «سقف قبولی برات»: حداکثر میزان مجاز برای مؤسسه اعتباری که می‌تواند نسبت به قبولی برات الکترونیکی اقدام نماید.
- ک. «سقف اعتباری»: حداکثر میزان بهره‌مندی برات دهنده (بنگاه خریدار) از برات الکترونیکی.
- ل. «سامانه پیام»: سامانه پیام‌رسانی مالی الکترونیکی بانک مرکزی که امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین‌بانکی به طور متمرکز از جمله پیام‌های مرتبط با برات الکترونیکی را به صورت استاندارد فراهم می‌سازد.

م. «سامانه سمارت»: سامانه تسهیلات و تعهدات بانکی در بانک مرکزی.

ماده ۲- برات الکترونیکی علاوه بر دارا بودن کلیه ویژگی‌های ذکر شده در ماده ۲۲۳ قانون تجارت دارای مشخصات زیر است:

۱-۲- غیرکاغذی

۲-۲- با سررسیدهای حداقل یک ماه و حداکثر یک ساله

۳-۲- با درخواست برات دهنده (بنگاه خریدار) در وجه یا به حواله کرد دارنده برات (بنگاه فروشنده) از طریق سامانه برات صادر و شناسه یکتای آن در سامانه سپام ثبت می‌شود.

۴-۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند بر اساس اعتبار برات دهنده (بنگاه خریدار) نسبت به قبول برات الکترونیکی و تأدیه کل مبلغ آن در سررسید اقدام نماید.

ماده ۳- سقف کلی قبولی برات برای مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی تعیین و از طریق سامانه سپام اعمال می‌گردد.

تبصره: بانک مرکزی با توجه به عملکرد مؤسسه اعتباری در زمینه وصول مطالبات ناشی از برات الکترونیکی قبول شده توسط بانک نسبت به بازنگری سقف قبولی برات مؤسسه اعتباری اقدام می‌نماید.

ماده ۴- سقف اعتباری برات دهنده (بنگاه خریدار) برای استفاده از خدمات برات الکترونیکی معادل ۹۰ درصد از فروش سال آخر آن بنگاه پس از کسر مانده تسهیلات و تعهدات مرتبط با تأمین مالی سرمایه در گردش بنگاه مربوطه نزد شبکه بانکی تعیین می‌گردد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از قبولی برات الکترونیکی نسبت به اعتبارسنجی برات دهنده (بنگاه خریدار) در چارچوب مقررات مربوط اقدام و وثایق و تضامین کافی را اخذ نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور اطمینان از صوری نبودن موضوع معامله و احراز واقعی بودن آن ضمن بررسی مرتبط بودن موضوع معامله با زمینه فعالیت بنگاه خریدار و فروشنده پیش از قبولی برات الکترونیکی، اقرارنامه واقعی بودن معامله را از آن‌ها به صورت الکترونیکی اخذ نماید.

ماده ۷- در صورتی که به تشخیص مؤسسه اعتباری، صوری بودن معامله احراز گردد، مؤسسه اعتباری قبل از سررسید، حق مطالبه وجه برات قبول شده را از برات دهنده به صورت یکجا خواهد داشت. برات دهنده موظف است در صورت احراز صوری بودن معامله، از تاریخ صدور برات علاوه بر وجه برات، مبلغی به عنوان وجه التزام طبق ماده ۱۵ این شیوه‌نامه به مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از شروع فرایند قبولی برات الکترونیکی در سامانه برات، نسبت به ثبت تعهدات مربوطه و اخذ کد یکتا از سامانه سپام اقدام نماید.

ماده ۹- سقف کارمزد قبولی برات حداکثر تا ۲ درصد مبلغ برات قبول شده متناسب با وثایق دریافتی و سقف مبلغ کارمزد انتقال برات ۰/۲ درصد مبلغ آن تعیین می‌گردد.

تبصره: به منظور تشویق برات دهنده و رقابت مؤسسات اعتباری با یکدیگر، مؤسسه اعتباری می‌تواند، حداکثر تا ۳۰ درصد تخفیف در نرخ کارمزد برات الکترونیکی اعمال نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از قبولی برات الکترونیکی ضمن اخذ فاکتور خرید مربوطه از بنگاه خریدار، حق برداشت از کلیه حساب‌های برات دهنده (بنگاه خریدار) نزد آن بانک را در صورت عدم ایفای تعهدات در سررسید یا احراز صوری بودن معامله اخذ نماید.

ماده ۱۱- دارنده برات الکترونیکی می‌تواند آن را با ظهرنویسی از طریق مؤسسه اعتباری جهت خرید مواد اولیه و خدمات مورد نیاز در تولید محصول به بنگاه‌های فروشنده دیگر منتقل نماید. مؤسسه اعتباری موظف است کلیه تغییرات مربوطه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۱۲- تنزیل برات الکترونیکی توسط دارنده برات نزد هر یک از مؤسسات اعتباری، صرفاً بعد از گذشت یک‌چهارم از زمان عمر برات یا دو بار انتقال بین بنگاه‌های عضو زنجیره امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره ۱: تنزیل برات الکترونیکی صرفاً در قالب عقد خرید دین و پس از استعلام از سامانه سپام مبنی بر اصالت و صحت برات الکترونیکی و اخذ تأییدیه از سامانه سپام مبنی بر عدم تنزیل قبلی آن مجاز می‌باشد.

تبصره ۲: مؤسسه اعتباری موظف به ثبت تنزیل برات الکترونیکی در سامانه سپام می‌باشد.

تبصره ۳: مؤسسه اعتباری تنزیل کننده باید کلیه ضوابط و مقررات مربوطه از جمله مفاد آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط را رعایت نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت ایفای تعهد برات دهنده در سررسید، نسبت به ثبت رخداد مربوطه در سامانه سپام اقدام نماید.

ماده ۱۴- در صورت عدم ایفای تعهد توسط برات دهنده (بنگاه خریدار)، مؤسسه اعتباری موظف است ضمن انجام اقدامات لازم جهت وصول مطالبات خود از وی اعم از اجرایی نمودن وثایق یا تضامین نسبت به اقدامات ذیل مبادرت ورزد:

۱-۱۴- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به ثبت رخداد مربوطه در سامانه سپام اقدام نماید.

۲-۱۴- نسبت به انتقال مطالبات در چارچوب دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری اقدام نماید.

ماده ۱۵- در صورتی که برات دهنده نسبت به تعهدات خود در سررسید برات الکترونیکی عمل نکند یا صوری بودن معامله برای مؤسسه اعتباری احراز گردد مشمول موارد زیر می‌گردد:

۱-۱۵: پرداخت وجه التزام از تاریخ پرداخت وجه برات الکترونیکی توسط مؤسسه اعتباری یا از تاریخ صدور برات در مواردی که صوری بودن معامله احراز گردد.

تبصره ۱: وجه التزام موضوع این بند برابر است با نرخ سود تسهیلات عقود غیرمشارکتی به علاوه ۶ واحد درصد

۲-۱۵: ممنوعیت بهره‌مندی از برات الکترونیکی تا حداقل شش ماه پس از زمان تسویه بدهی برات الکترونیکی

تبصره ۲: در مواردی که صوری بودن معامله برای مؤسسه اعتباری احراز می‌گردد، ممنوعیت مذکور علاوه بر برات دهنده شامل بنگاه فروشنده نیز خواهد شد.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مکلف است هنگام قبولی برات الکترونیکی، کلیه ضوابط و مقررات جاری از جمله آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان و آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط را رعایت نماید.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به ثبت کلیه تعهدات ناشی از برات الکترونیکی در سامانه سمات اقدام نماید.

تبصره: بانک مرکزی نسبت به اتصال بر خط سامانه سمات و سپام جهت ثبت کلیه تعهدات و رخدادهای مربوط به برات الکترونیکی اقدام می‌نماید.

شیوه‌نامه اجرایی استفاده از برات الکترونیکی در تأمین مالی زنجیره تأمین در ۱۷ ماده و ۸ تبصره در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۲۱ کمیسیون اعتباری تصویب و هیئت عامل بانک مرکزی نیز ابلاغ آن به شبکه بانکی کشور را مورد تأیید قرار داد.